

God komt er bij mij niet meer in...

Drie leeservaringen op één dag.

Twee vermoeide ogen in een door lijden getekend, oud gezicht. *Blessuretijd*, dilemma's van een Joods politicus. Langs achttien onderduikadressen als kleine jongen ontruikt aan de grijpgrage klauwen van het Nazidom dat uit was op de vernietiging van hem en zijn volk. In *Blessuretijd* blikt hij terug op 60 jaar politiek bezig zijn, op de dilemma's daarbij vanwege zijn Jood-zijn. Dan opeens die ene zin, halverwege het boek: "God komt er bij mij niet meer in." Áls hij al religieus geweest was, dan is alle religiositeit na Auschwitz in hem gestorven. "Een almachtige God die Auschwitz heeft toegestaan, is òf niet almachtig, òf deugt niet." Nee, God komt er bij Ed van Thijn, oud-burgemeester van Amsterdam, oud-minister van Binnenlandse Zaken, maar vooral Jood, niet meer in. Tenzij..., maar daar gelooft hij zelf niet meer in.

In vier jaar tijd loste hij de helft van zijn hypotheek af. Hij was een eenling, veel mensen verklaarden hem voor gek, maar hij kwam er steeds meer achter dat je als mens maar weinig nodig hebt om te kunnen leven. Op de vraag of hij gelovig is: "Door alles wat buiten groeit, bloeit en leeft, heb ik een soort ontzag gekregen voor het leven en de natuur dat al snel neigt naar een ontzag voor iets groters en nog veel ontzagwekkenders. Dat is ongeveer zo ver als Gerhard Hormann wil gaan.

"Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb het geloof behouden." Ds. Buskes: "Ik heb het geloof behouden, dat wil zeggen: Ik heb God nog. Dat vindt de apostel Paulus aan het einde van zijn leven nog het grootste wonder. Jezus zegt: Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt." En zo is het: geloof bij de gratie Gods."

Arie van Werkhoven, augustus 2013.